

over de forskellige Anskuelse, der gjorde sig gældende med Hensyn til den. Nogle ærede Medlemmer, der vare særdeles tilfredse med Lovforslaget, bleve efter faa Dages Forløb meget misfornøjede med det, men der var ogsaa Medlemmer, der i Begyndelsen vare misfornøjede, men endte med at blive begejstrede Tilhængere af Lovforslaget, ja, vi havde endogsaa det Tilfælde, at der var ærede Medlemmer, som talte meget skarpt og kraftigt mod Lovforslaget, men efter meget kort Tid gjorde, hvad de kunde, for at gennemføre det. Jeg kan i og for sig godt lide en saadan Sindets Friskhed, det gør ganske godt under de mange ellers saa bedrøvelige Forhold, men man bliver somme Tider en lille Smule forbavset, og man maa erkende, at det er noget, der i alt Fald kun hører hjemme her og ikke i de fleste andre parlamentariske Forsamlinger. Jeg kan imidlertid ikke følge de nævnte ærede Medlemmer i deres hurtige Forandring af Standpunkt; jeg maa tilstaa, at jeg har akkurat samme Opfattelse af dette Lovforslag, som jeg i sin Tid havde af det Lovforslag, der blev forelagt i 1899. Det har altid forekommet mig at være en farlig Lov og en uretfærdig Lov mod andre, der ere ligestillede med Landarbejderne. Det har ikke forbavset mig, at ærede Højremænd og Venstremænd stemte for Loven i sin Tid, da der er saa mange af dem, der ikke ere virkelig konservative, men det er mig ret uforstaaeligt, at virkelig konservative Folk kunne stemme for et Lovforslag som dette. Jeg stemmer uden Betænkning imod det, thi det forekommer mig, som sagt, at det er farligt og uretfærdigt, og naar jeg skal være ganske ærlig ogsaa et temmelig unyttigt Lovforslag. At det er uretfærdigt, synes mig maa være temmelig klart, thi jeg forstaaar ikke, hvorfor man kun skal tage Landarbejderne med, det forekommer mig, at man akkurat lige saa godt kunde tage Skomager- og Skræddersvende eller enhver anden Arbejder med, man kunde akkurat lige saa godt unde dem at faa en selvstændig Virksomhed som Landarbejderne, og naar jeg skal være ærlig, maa jeg indrømme, at den eneste virkelige Grund, jeg kan finde til, at kun Landarbejderne skulle have denne Begunstigelse, er, at vi Landmænd for Øjeblikket ere saa heldige at være Flertal i Rigsdagen, ellers kan jeg ikke forstaa, at der er nogen som helst Grund dertil. At Forslaget er farligt i sine Konsekvenser maa være enhver klart; thi hvis virkelig alle Arbejdere

Landet rundt, alle Landarbejdere og andre med dem ligestillede Arbejdere kunde faa Laan paa den Maade, som der nu foreslaas, er der ikke Tale om, at vore Finanser vilde kunne slaa til, det vilde være ganske umuligt. Endelig gør en Lov som den foreslaaede ingen nævneværdig Nytte, thi det er saa utrolig faa Mennesker, der kunne komme i Betragtning, det er kun nogle ganske faa Personer i enkelte Sogne, der er ikke Tale om, at det vil kunne gavne Landbruget eller Samfundet som Helhed; det kan kun være til Glæde og Gavn for nogle enkelte. Den egentlige Aarsag til det foreliggende Lovforslag lige saa vel som til den nu gældende Lov, ligger vel for øvrigt ikke meget dybt, det er jo aabenbart kun en vis Ængstelse, som vi alle mere eller mindre nære med Hensyn til Husmandsklassen, vi ere bange for, at de ikke skulde være tilfredse, og at de muligvis skulde ønske en anden Repræsentation end den, de have for Øjeblikket, og derfor søge vi i enhver Henseende at imødekomme dem, enten saa deres Fordringer ere billige eller mindre billige. Hele Loven forekommer mig ogsaa at være fremkommet paa en vis abnorm Maade. Thi Forholdet er jo det, at fra Begyndelsen af — maaske der er nogen, der ikke holder af at høre det, men saaledes er det — var der ikke Tale om andet, end at Loven skulde gavne Landbruget, idet man ved den mente at kunne sikre Tilstedeværelsen af en solid og dygtig Arbejdskraft. Senere forlod man ganske dette og kom ind paa det nuværende Standpunkt, som ogsaa er blevet udtalt i Dag, at det gælder om at skaffe Landarbejderen eget Hjem og egen Bedrift; men det var der aldeles ikke Tale om i Begyndelsen. Der var i og for sig god Mening i den oprindelige Tanke, om det end mulig kan siges, at den ikke vilde tiltale alle og ikke var saa human, som alle ønskede, men naar man forlod denne oprindelige Basis og kom ind paa de Fordringer, som nu stilles om egne Hjem o. s. v., saa er der i alt Fald efter mit Skøn ikke megen Mening deri, om det end i sig selv kan være meget human og meget tiltalende for de Mennesker, der opnaa Laanene. Det forekommer mig, som sagt, uretfærdigt og af tvivlsom Nytte, idet det jo kun er ganske faa Landarbejdere, der blive hjulpede ved denne Lov.

Med Hensyn til de enkelte Ændringer i den gældende Lov er der allerede udtalt meget, og jeg skal ikke komme videre ind derpaa. Jeg ønsker, at de ikke maa blive for vidtgaaende; det forekommer mig, at